

akusativ: ett *kasus*. Används för *akusativobjekt* (direkt objekt) och med ett antal prepositioner i ryskan, uttrycker i rumsbetydelser oftast riktning. Ex: Я вижу маму. Я иду в школу. I svenskan syns akusativ bara på *pronomen*: Han såg mig.

akusativobjekt: = *direkt objekt*. En *satsdel*. Talar om vem eller vad som utsätts för handlingen. Ex: Я вижу маму.

adjektiv: En *ordklass*. Adjektiv beskriver *substantiv*. Ex: Маленькая книга.

adjektivattribut: En *satsdel*. Ex. Jag ser en blå ballong.

adverb: En *ordklass*. Adverb beskriver *verb*. Ex: Hon springer fort.

adverbial (rums-, sätts-, tids-, etc): En *satsdel*. Svarar på frågan var, när eller hur något sker. Ex:

agent: det “*logiska subjektet*” i en passiv sats, dvs den/det som faktisk utför handlingen. Ex: Boken läses av mig. I ryskan står agenten i instrumentalis: Книга прочитана мной (En bok läst av mig).

aktiv sats: En “vanlig” sats: Jag läser boken. Jmf *passiv sats* och *agent*.

apposition: “extrainfo” om ett substantiv: Я читаю газету “Правда”. Jmf sats utan apposition: Я читаю Правду.

aspekt: Alla ryska verb har aspekt; imperfektiv eller perfektiv.

assimilation: när två ljud blir mer eller mindre lika. Ryskan har som regel *regressiv* assimilation, dvs det ljud som kommer efter “smittar” det ljud som kommer före. Ex: Автобус [aftobus] (här är det alltså tonlösheten hos *t* som vinner). Счастье uttalas som [щастье], vilket är exempel på fullständig assimilation.

attribut: En *satsdel*. I ryskan har vi *adjektivattribut* (голубое небо) och *genitivattribut* (книга мамы).

bindeverb: se *kopula*

bisats: *Temporal* bisats: När pappa kom hem, drack han lite vatten. *Kausal* bisats: Mamma drack vatten, eftersom hon var törstig. *Relativ* bisats: Mamma drack vatten, som var förgiftat. (det finns ett helt gäng andra sorts bisatser). I svenska kan man testa vilket som är bisatsen genom att sätta in “inte”; i bisatsen kommer “inte” före verbet och i huvudsatsen efter.

dativ: Ett *kasus*. Används för *dativobjekt* (indirekt objekt) och med ett antal prepositioner i ryskan. Ex: Я дал книгу маме. Я иду по улице.

dativobjekt: = *indirekt objekt*. En *satsdel*. Talar om vem eller vad som är mottagare. Ex: Я дал книгу маме.

deklination: så kallas substantivens olika böjningsmönster. Ryska har tre deklinationer.

demonstrativt pronomen: Utpekande pronomen, underkategori till *ordklassen* pronomen; den här, det där, этот, тот.

diminutiv: förminskande form; книга -> книжка.

direkt objekt: se *akusativobjekt*.

egentligt subjekt (logiskt subjekt): se *agent*.

emfas: “betydelsestryck”. Ex: Det var HAN som gjorde det! För att ge emfas i ryskan placeras man det intressantaste sist; С работы пришёл папа (Det var pappa som kom hem från jobbet). <- Den här typen av konstruktion i svenskan kallas

emfatisk omskrivning.

etymologi: Läran om ordens ursprung.

femininum: Ett *genus*. Grammatiskt kön.

futurum: Ett *tempus* som uttrycker framtid.

första person (andra ~, tredje ~; sing./pl.): verb i ryska böjs på olika sätt beroende av vem som gör ngt: Я делаю, ты делаешь, etc

gemen: den korrekta termen för “små” bokstäver; tänk på hur stor en “liten” bokstav kan vara på en bamseaffisch! Jmf *versal*.

genitiv: Ett *kasus*. Utrycker bl.a. ägande/tillhörighet och står med ett antal prepositioner i ryskan. Ex: Машина Маши, Водитель для Веры, Сколько с меня?

genitivattribut: mkt vanligt sätt att bilda *attribut* i ryskan; Машина брата.

genus: grammatiskt kön. Ryskan har tre genus: *Femininum*, *maskulinum* och *neutrum*.

gerundium: en verbform som saknas i svenskan men finns i ryskan. Presens gerundium, ex: читаю, kan jämföras med presens particip på svenska “läsande”. Den uttrycker samtidighet med huvudhandlingen i satsen. *Preteritum* gerundium visar att denna handling inträffat före huvudhandlingen.

grammatiskt genus: Пана har grammatiskt genus *femininum* och böjs därför enl mönstret för feminina substantiv. Däremot betecknar ordet en man och har därför *naturligt genus* maskulinum, vilket märks om man lägger till t.ex. ett *possessivt pronomen*; мой папа.

grundtal: underkategori till *ordklassen räkneord*; ett, fem, два, шесть.

huvudsats: se *bisats*.

idiom: en fast fras eller uttryck. Ex: Он är på smällen. С новым годом!

imperativ: ett *modus*. uppmanings-/befallningsform. Ex: Spring! Sluta! Смотри! Перестань!

imperfekt: ett *tempus* i svenskan: pratade, slutade, sprang. Kallas modern svensk grammatik *preteritum* precis som förfluten tid i ryskan.

indikativ: ett *modus*. Den “vanliga” verbformen. Jmf *indikativ*: Nisse läser; *imperativ*: Nisse, läs!; *konjunktiv*: Mätte Nisse läsa.

indirekt objekt: se *dativobjekt*.

infinitiv: grundformen av ett verb. Ex: läsa, читать.

instrumentalis: “Medlets” *kasus*: писать ручкой; står med ett antal prepositioner i ryskan: перед окном, за дверью; samt ofta som *predikatsfyllnad*: он стал/был врачом.

interjektion: en *ordklass*. Utrop som “Hej!”, “Usch!” m.fl.

interrogativt [frågande] pronomen: underavdelning av *ordklassen pronomen*. Ex: vem, vad, hur, кто, что, какая.

intransitiva verb: verb som inte kan ha objekt. Ex: Han somnade (man kan inte somna en cykel). Jmf *transitiva verb*.

kasus: böjningsformer av *substantiv* som uttrycker olika funktioner, t.ex. *genitiv* som uttrycker ägande/tillhörighet.

kollektiva substantiv: Substantiv som till sin form är *singularis* men ändå betecknar flera ingående delar eller individer. Ex:

- familj, regering. I ryska blir detta tydligt när verbet står i 3:e person singular; **Вся семья сидит** на кухне.
- komparation:** *adjektiv* kan kompareras: **klok, klokare, klokast ; stor, större, störst**. Jmf *komparativ* och *superlativ*.
- komparativ:** den andra formen vid komparation. Ex: klok, **klokare**, klokast. Jmf *superlativ*.
- konditionalis:** Uttrycker irreella eller önskade skeenden: Om jag bara vore polis skulle jag... I ryska uttrycks konditionalis med partikeln **бы** + preteritum.
- kongruens:** när två eller fler relaterade ord i en sats överensstämmer vad gäller en eller flera grammatiska kategorier, som *genus, numerus, kasus*. T.ex. styrs *adjektivattributets genus, numerus, kasus* av sitt huvudord; Он готовит **вкусную кашу**.
- konjugation:** så kallas verbens olika böjningsmönster.
- konjunktion:** en *ordklass*. Ord som binder samman *satsdelar* eller *huvudsats* och *bisats*. Ex: **och, eller, men**.
- konjunktiv:** ett *modus*. Ex: Leve veganerna!
- konsonant:** ljud som bildas genom att luftströmmen helt eller delvis hindras. Jmf *vokal*.
- kopula:** *bindeverb*. Ex. Olle **är** galen. I ryskan syns inte bindeverbet i presens: Глеб сумасшедший.
- korrelat:** det ord som ett "som" i en relativ bisats syftar på. Ex. Mamma drack **vatten**, som var förgiftat. Ryskans который bestäms till *genus* och *numerus* av korrelatet, men har det *kasus* som dess satsfunktion i bisatsen ger. En relativ bisats i ryskan kan även bildas med hjälp av ett *particip*. Då bestäms både *genus, numerus* och *kasus* av korrelatet.
- lokativ:** ett *kasus*. I ryska förekommer lokativ enbart med *prepositioner*. På ryska heter lokativ *предложный падеж "prepositions-kasuset"*, vilket alltså är ett lyckat namn. Ex: В университете. О нём.
- maskulinum:** Ett *genus*. Grammatiskt kön.
- modus:** *indikativ, imperativ* och *konjunktiv* är olika modus.
- naturligt genus:** se *grammatiskt genus*.
- neutrum:** Ett *genus*. Grammatiskt kön.
- nomen:** ett annat namn på *substantiv*. Jmf *noun* på engelska.
- nominativ:** ett *kasus*. Det "oböjda" kasuset. I satsen står *subjektet* i nominativ.
- numerus:** grammatiskt antal; en eller flera; *singularis* och *pluralis*. I äldre ryska fanns även *dualis*; jmf глаза.
- objekt:** En *satsdel*. Se *akusativobjekt* och *dativobjekt*.
- ordningstal:** underkategori till *ordklassen räkneord*; **första, femte, второй, шестая**.
- paradigm:** böjningsmönster av olika slag. Se *deklinations* och *konjugation*.
- particip:** verbformer som böjs och används som adjektiv. Ryskan har fyra particip. Ex: **пишущая** машинка "skrivande maskin" = skrivmaskin (presens part aktiv).
- passiv sats:** I satsen "Boken läses av mig" är "boken" *subjekt*, "läses" *predikat* och "av mig" är *agent*. Jmf motsv *aktiv sats* "Jag läser boken".
- personligt pronomen:** underkategori till *ordklassen pronomen* som betecknar personer; **han, hon, de, vi, ni**.
- pluralis:** ett *numerus* som betecknar flertal.
- possessivt pronomen:** underkategori till *ordklassen pronomen* som betecknar ägande; **hans, hennes, deras, vår, er**.
- predikat:** den *satsdel* som beskriver vad som händer i en sats; Malin **cyklade** till skolan.
- predikatsfyllnad (= predikativ):** den *satsdel* som står efter "vara, heta, bliva, kallas" eller synonymer till dessa. Kortformer är vanliga som predikativ i ryskan. Det är även vanligt med *instrumentalis* i predikativ ställning.
- prefix:** i ordet *prefix* är delen *pre-* ett prefix. I det ryska verbsystemet spelar olika prefix en viktig roll för att skapa nya betydelser, t.ex. ходит *gå*, **переходить** *gå över*.
- preposition:** en *ordklass*. Uttrycker relationer i tid och rum; **över, under, mellan, på, bakom**.
- presens:** ett *tempus*. Det som händer nu. Они гуляют.
- preteritum:** ett *tempus*. Förfluten tid. Они гуляли.
- pronomen:** en *ordklass*. Ord som ersätter substantiv (nomen). Se *demonstrativa, interrogativa, personliga, possessiva* och *reflexiva pronomen*.
- reflexivt pronomen:** underkategori till *ordklassen pronomen*. Syftar "bakåt"; han slog **sig**.
- rumsadverbial:** en *satsdel*. Svarar på frågan var något sker. Ex: Они сидят **на кухне**.
- räkneord:** en *ordklass*. Ex: tre, tjugotvå, sjunde, åttioåttonde. Se *grundtal* och *ordningstal*.
- sats:** alla olika typer av utsagor/yttranden.
- satsdel:** funktionella delar av en *sats*.
- singularis:** ett *numerus* som betecknar ental.
- stam:** ordet minus *ändelsen*: **книг**-а.
- subjekt:** en *satsdel*. Talar om vem eller vad som utför handlingen i en sats. Ex: **Fläsket** brinner ; **Tomten** gråter.
- substantiv:** en *ordklass*. Namn på saker, företeelser, känslor, människor, djur och kort sagt allting! Kan även kallas *nomen* ("namn" på latin), vilket gör att man bättre förstår vad *pronomen* är.
- substantiverade adjektiv:** ser ut och fungerar som adjektiv, men betecknar ngt vi uppfattar som som substantiv. Ex: столовая, рабочий.
- suffix:** element som sätts efter *roten*: подпис-**ыва**-ть.
- superlativ:** den tredje formen vid komparation. Ex: klok, klokare, **klokast**. Jmf *komparativ*.
- sättsadverbial:** en *satsdel*. Svarar på frågan hur något sker. Ex: Он **вкусно** готовит.
- tempus:** grammatisk beteckning av tid. Se: *presens, futurum* och *preteritum*.
- tidsadverbial:** en *satsdel*. Svarar på frågan när något sker. Ex: Она пришла **в восемь часов**.
- transitiva verb:** *verb* som kan ha *objekt*.
- verb:** en *ordklass*. Ord som talar om vad som görs och vad som händer.
- versal:** den korrekta termen för "stora" bokstäver; tänk på hur liten en "stor" bokstav kan vara i en innehållsförteckning! Jmf *gemen*.
- vokal:** ljud som bildas genom utan att luftströmmen hindras. Jmf *konsonant*.
- ändelse:** det som "ändrar sig" i ett paradigm.